

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

В останні роки у вітчизняній вищій школі широко використовуються різноманітні інформаційні ресурси в електронній формі. Однак сьогодні науковці наголошують на необхідності широкого впровадження у ВНЗ мультимедійних дидактичних засобів, які дозволяють значно підвищити якість професійної підготовки майбутніх фахівців. Це підтверджує, що проблема використання мультимедійних технологій у навчальному процесі педагогічних університетів є дійсно актуальною.

Як свідчить аналіз наукової літератури, окреслена проблема є відносно новою для вітчизняної педагогіки, однак окремі її аспекти вже досліджувалися науковцями. Так, провідні тенденції подальшої інформатизації освіти схарактеризовано у працях М. Башмакова, Д. Богданова, Б. Гершунського, Є. Машбіц, А. Хуторського, В. Шолоховича та інших учених. Деякі психолого-педагогічні й технічні питання застосування мультимедійних технологій у ВНЗ розкрито в публікаціях О. Алейнікової, Ю. Єгорова, В. Касторнова, О. Кравцова, Є. Полат, Д. Разумного, О. Смолянінової, С. Христочевського, М. Фролова та ін. Шляхи підвищення інформаційної компетентності вчителів-предметників окреслені в дослідженнях В. Аниськіна, І. Васильєвої, О. Іванової, М. Лебедевої, О. Смолянінової, Н. Насирової та інших авторів.

Проте застосування мультимедійних технологій під час підготовки майбутніх учителів як комплексна проблема в педагогічній літературі не вивчалася. Це зумовлює доцільність проведення відповідного дослідження.

Метою статті є визначення поняття “мультимедійні технології”, а також аналіз можливостей їх використання в навчальному процесі педагогічних університетів.

Як свідчать результати проведеного дослідження, слово “мультимедіа” виникло у західній торговельно-промисловій практиці, коли рекламні кампанії для підвищення ефективності просунення на ринку нових товарів почали використовувати не тільки друковані проспекти, але й телевізійні рекламні ролики, сценічні презентації тощо. З англійської мови слово multimedia перекладається як багатокomпонентне середовище, що дозволяє використовувати текст, графіку, відео й мультиплікацію в режимі діалогу [4].

З часом нова електронна система поширилася на різні сфери життєдіяльності людини, в тому числі й на галузь освіти. Зокрема, в 70-х рр. ХХ ст. термін “медіаосвіта” був розтлумачений ЮНЕСКО як “навчання теорії та практичним навичкам для оволодіння сучасними засобами масової комунікації, що розглядаються як частина специфічної й автономної галузі знань в педагогічній теорії та практиці; його суть слід відрізнити від

використання засобів масової комунікації як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань, таких як, наприклад, математика, фізика, географія”.

Попервах суть поняття мультимедіа зводилася педагогами до примітивних навчальних програм для учнів та студентів, однак поступово у зв'язку з інтенсивним розвитком комп'ютерної техніки зміст цього поняття розширився до трактування його як освітньої технології. Наочно динаміку в поглядах науковців можна прослідкувати за тими визначеннями, які вони пропонують у своїх працях. Так, наприклад, Л. Зазнобіна трактує мультимедіа як сукупність засобів для опрацювання й представлення аудіо, відео чи друкованої інформації та комп'ютерних технологій для обробки інформації [3]. Б.Б. Андерсен, К. Ван ден Брінк стверджують, що мультимедіа являє собою сполучення декількох видів даних (тексту, графіки, звуку, відео тощо) в одному цифровому представленні [1]. Д. Кречман, А. Пушков під зазначеним терміном мають на увазі комплекс програмних та апаратних засобів, що дають користувачу змогу працювати в діалоговому режимі з даними в різній формі (графікою, текстом, звуком, відео), що організовані у вигляді інформаційного середовища [6]. І. Розіна вважає, що мультимедіа – це сукупність комп'ютерних технологій, які водночас використовують декілька інформаційних середовищ: графіку, текст, відео, фотографію, анімацію, звукові ефекти й високоякісний звуковий супровід [7]. Ю. Шафрін визначає мультимедіа як спеціальну технологію, яка дозволяє за допомогою програмного забезпечення та технічних засобів об'єднувати на комп'ютері звичайну інформацію (текст та графіку із зображеннями, що даються в динаміці) [8]. А. Кайсіна трактує мультимедіа як спеціальні технології, які дозволяють за допомогою програмного забезпечення й технічних засобів об'єднати на комп'ютері різні види даних в єдиний документ інтерактивності [5].

На основі узагальнення наукових поглядів різних авторів в контексті нашого дослідження під мультимедіа будемо мати на увазі освітні технології, в яких комплексно інтегруються можливості комп'ютерної, аудіо-, відео- й телевізійної техніки. Використання цих технологій дозволяє вносити принципові зміни в усі компоненти освіти: мету, зміст, форми й методи, а також у її результат.

Науковцями доведено, що мультимедійні освітні технології мають вагомі переваги порівняно з традиційними методами навчання. Серед цих переваг насамперед визначено такі:

- 1) можливість поєднання логічного й образного способів засвоєння інформації, що робить процес навчання для студентів більш насиченим та цікавим;
- 2) активізація їх пізнавальної діяльності через посилення наочності;
- 3) забезпечення інтерактивності в навчальному процесі, зокрема можливість урахування конкретних побажань людини щодо змісту, способів

та швидкості подачі нової інформації, здійснення поточних результатів її засвоєння тощо);

4) гнучкість та інтеграція різних типів мультимедійної навчальної інформації, що дає змогу використовувати її в навчальному процесі більш ефективно;

5) розвиток самостійності та творчості студентів в освітній діяльності, що відбувається унаслідок перетворення їх в активних суб'єктів педагогічної взаємодії [2, с. 145].

Незважаючи на наявність незаперечливих переваг мультимедійних технологій порівняно з іншими освітніми технологіями, слід відзначити, що вони не можуть замінити всі інші методи та форми навчання, які добре зарекомендували себе в педагогічній практиці. Адже тільки їх науково обґрунтоване поєднання в освітньому процесі може забезпечити його найбільшу результативність. Важливо також зауважити, що під час здійснення професійної підготовки майбутніх учителів у педагогічних університетах необхідно передбачити оволодіння ними вміннями, необхідними для ефективного використання мультимедіа в майбутній професійній діяльності. Отже, в такому випадку мультимедійні технології треба сприймати й як засіб підвищення ефективності процесу вивчення студентами різних навчальних дисциплін, і як засіб поліпшення їх професійної підготовки як майбутніх педагогів.

Оскільки однією з провідних рис освітніх мультимедіа є забезпечення інтерактивності, доцільно відзначити, що, відповідно до міжнародних стандартів, виділено чотири її рівні: простий (пасивний), обмежений рівень взаємодії з навчальним продуктом, повний рівень інтерактивності й рівень реального масштабу часу. Так, перший із визначених рівнів характеризується мінімумом дій користувача (наприклад, цьому рівню відповідає процес управління презентацією). Обмежений рівень взаємодії виявляється в процесі, коли студенти реагують на окремі навчальні запити (типовим прикладом цього є тестування, коли майбутні фахівці обирають певні готові варіанти відповідей із запропонованого їх набору). Повний рівень інтерактивності міжнародні експерти пов'язують із навчанням, де студенти виявляють різноманітні реакції на численні навчальні запити, розширюючи спектр способів взаємодії з елементами мультимедійного засобу (так, у цьому режимі здійснюється робота із мультимедійними енциклопедіями, мультимедійними курсами вивчення іноземних мов тощо). Рівень реального масштабу передбачає забезпечення взаємодії майбутніх фахівців із середовищем, в якому моделюються реальні об'єкти та процеси, максимально використовуючи можливості інтерактиву (як приклад такого рівня, можна назвати дидактичні комп'ютерні ігри, програми-конструктори тощо) [5].

Висновки. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі педагогічних університетів дає змогу значно підвищити якість професійної підготовки майбутніх учителів, але це відбувається тільки в

тому випадку, коли дотримуються такі науково обґрунтовані педагогічні умови: розбудова заняття на основі врахування дидактичних можливостей мультимедійних технологій у контексті поставлених освітніх цілей; дотримання загальнонаукових і дидактичних принципів застосування мультимедіа в освітньому процесі вищої школи; врахування специфічних особливостей професійної підготовки майбутніх учителів. У майбутньому планується продовжити дослідження інших аспектів проблеми використання мультимедійних технологій у навчальному процесі педагогічних університетів.

Література

1. Андерсен Б.Б. Мультимедиа в образовании / Б.Б. Андерсен, К. Ван ден Бринк. – М. : Дрофа, 2007. – 224 с.
2. Дьяченко Л.Г. Практика применения мультимедийных технологий в политехническом образовании / Л.Г. Дьяченко // Вестник Ставропольского государственного университета. – 2009. – № 61. – С. 141–146.
3. Зазнобина Л.С. Оснащение школы техническими средствами в современных условиях / Л.С. Зазнобина. – М. : Перспектива, 2000. – 78 с.
4. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании : учеб. пособ. / И.Г. Захарова. – М. : Академия, 2003. – 192 с.
5. Кайсина А. В. Мультимедиа как средство активизации учебной деятельности учащихся [Электронный ресурс] / А. В. Кайсина. – Режим доступа: http://imp.rudn.ru/vestnik/2009/2009_2/14.pdf.
6. Кречман Д.Л. Мультимедиа своими руками / Д.Л. Кречман, А.И. Пушков. – СПб. : БХВ, 1999. – 526 с.
7. Розина И.Н. Педагогическая компьютерно-опосредованная коммуникация: теория и практика / И.Н. Розина. – М. : Логос, 2005. – 437 с.
8. Шафрин Ю.А. Информационные технологии : учеб. пособ. / Ю.А. Шафрин. – М. : Бинум : Лаборатория знаний, 2004. – Ч. 1: Основы информатики и информационных технологий. – 316 с.

ЧЕРЕМИСОВА І.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ В СТУДЕНТІВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Враховуючи зниження рівня життя, погіршення екологічних умов, скорочення медичних і соціальних державних програм на перший план висувуються проблеми фізичного здоров'я сучасної молоді. Сьогодні успішне оволодіння вищою освітою можливе тільки за умови достатньо високого рівня здоров'я. Тому велике значення має спосіб життя, а саме фізична активність і позитивне ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності, є важливим елементом організації фізичного виховання сучасної молоді. Соціологічні дослідження та статистичні показники Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту засвідчують, що 90% студентів мають відхилення в стані здоров'я, 50% – незадовільний рівень фізич-